

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De lamiis et phitonicis mulieribus

Molitoris, Ulrich

[Reutlingen], nicht vor 10. Jan. 1489

[Carmen Boetii]

[urn:nbn:de:bsz:31-248705](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-248705)

Dente crescit et vnguibus
Diclupus nuper additus
Flere dum parat vlulat
Ille tigris vt indica
Tecta mitis obambulat
Sed licet varijs malis
Numen archadis alitis
Obsitum miserans ducem
Peste soluerit hospitis
Jam tamē mala remiges
Dre pocula traxerant
Jam lues cerealia
Blande pabula verterant
Et nihil manet integrū
Gloce et corpe perditis
Sola mens stabilisqz semp
Montra que patitur gemit
Olenem nimū manum
Nec potentia gramina
Membra que valeant licet
Aorda vertere non valeant
Intus est hominū vigor
Arte conditus abdita
Dec venena potentius
Detrabunt hominē sibi
Dira que penitus meant
Nec nocentia corpori
Mentis vulnerescunt

Dec Boetius decurtatis metris canit. **S**igmundus
Tametsi preclaro siso Boetius vltis socioz umqz gesta re-
citet. hesito tamen an vera sint. et si talia gesta vera fuerint.
Non mirum si istuc his hominibus accidit qui pagani fue-
runt ydola venerantes. et statuas demonum adorantes.

vnde dyabolus super homines tales maiorem potestatem
habuisse credimus. Cum autem nos deum celi adoramus
et in christu in credimus per quem ab imperio dyaboli libe-
rati sumus. vnde nobis talia contingere posse non existimo
¶ **Lunradus** Insuper his simile factum audiui
Narat enim Appulleius. prout eum recitat Augu-
stinus eidem asini aures accidisse. ac accepto veneno huma-
no animo permanente se asinum factum fuisse. ¶ **Sig-**
mundus Dixi iam differentiam esse inter ydola adoran-
tes et deum celi colentes. ¶ **Lunradus** Proceda-
mus igitur ad eos qui deum celi adorarunt. vt ostendamus
eisdem venefica arte talia pariter accidisse. ¶ **Sigmū-**
us Procedite igitur. ¶ **Lunradus** In hysto-
ria clementis recitatur quomodo facies faustiani qui pater
sancti Clementis extitit. et cum beato Petro apostolo conuer-
sabat per Simonem maleficum immutata fuerit. dicitur
enim in eadem historia quod cum impator Corneliū centu-
rionem misisset antiochiam. vt illic magos et maleficos ca-
peret Faustianus licentiam salutandi Apionem et Anu-
bionem a beato petro petijt. cum autem idem faustianus
apud Simonem maleficum declinasset. Itaque Simon anu-
biani et Appiani exposuit quomodo idē illa nocte Corneliū
centurionem fugere vellent eo quod audisset eundem Corneliū
impatoris ex precepto se comprehendere velle. vnde ipse
Simon omnem furorem in faustianū conuertere propo-
suerit. Tantum inquitens facite faustianū cenare vobiscum.
At ego ait quoddam interim vnguentum componam quo
cēnatus faciem suam perungat ex eo quoque vultum meū ha-
bere videatur. Vos autem herbe cuiusdam succo faciem per-
unguimini prius vt non fallamini de imitatione vultus ei.
¶ Volo enim vt comprehendatur ab his qui me querunt: et lu-
ctum habeant filij eius qui me relicto confugerunt ad Pe-
trum. Itaque facies faustiani fuit mutata. vt nemo eandem
paterquā petr⁹ cognosceret. ad modū quippe vt quod faustianū

intuebatur: existimabat Simonem magum videre. Ecce igitur
q̄ per maleficas artes vir sanctus erat immutatus
Sigmundus forte pro tunc faustinianus cathedra
minus fuit. nec dum baptisatus a petro. vel deus hoc ideo
permisit. vt dolus Simonis magi proficeret in gloriam pe
tri: prout factum fuit. **Conradus** Quocunq; modo
permissum exiterit. attamen ex historia claret q̄ facies ei
us p̄ maleficiū immutata fuit. Itē in historia beati Petri re
citur qd̄ cum Simon magus ante faciem Neronis impe
ratoris staret eius effigies subito mirabatur vt modo seni
or modo adolescentior videbatur In eadem quoq; historia
legitur. q̄ Simon magus hircum in speciem hominis scilicet
cet ipsius simonis mutauit. fertur enim Simonem Neroni
dixisse. vt scias optime imperator me filius dei esse. iube me
decollari. et tertia die resurgam Precepit ergo Nero carni
fici. vt decollaret eum qui cum putaret Simonem decolla
re. decollauit a rierem Simon autem arietis membra recol
ligens. scet illa tribus diebus abscondit. tertia vero die ostē
dit se Neroni dicens. Fac sanguinem meum abstergi qui ef
fusus est. quoniam ecce ego qui decollatus sueram. sicuti p̄
misi tertia die resurrexi Nero vero his visis obstupuit. et eū
filium dei esse putauit. **Sigmundus** bone doctor
quid tu affers in medium? **Ulricus** Maiorum do
ctorum testimonia in eam rem conducentia Dicit enim bea
tus Augustinus in libro de spiritu et anima Humana opi
nio dicit qd̄ quadam arte et potestate demonum homines
conuerti possunt in lupos et iumenta. et portare queq; ne
cessaria. postq; peracta opera iterum ad se redire. nec bestia
lem mentem in eis fieri sed rationalem humanamq; seruare
Doc intelligendum est q̄ demones quidem naturam non
creant. Sed solum aliquid tale facere possunt vt videantur
eē qd̄ non est Nec Augustinus Ecce ergo q̄ Augustinus cō
ce. lit qd̄ aliquid tale facere possunt. **Sigmundus**
Sed subdit vt videantur esse q̄ non est. **Ulricus**
si li

De hoc lacius in solutione finali dicemus Insuper Augu-
stinus in libro: xvij. de civitate dei ait. de ludificationibus
demonum quid dicemus nisi de medio Babilonis esse fugi-
endum quanto enim in hec yma maiorem potestatem demo-
num videmus. tanto tenacius mediatori inherendum. per
quem de ymis ad summa conscendimus Nam cum essemus
in italia audiebamus talia de quadam regione illarum par-
tium. vbi stabularias mulieres imbutas his artibus i caseo
dare solere dicebant quibus vellent. seu possent viatoribus
vnde in iumenta illico verterentur et necessaria queqz por-
tarent. postqz perfuncta opera ad se redirent. nec in eis vitaz
bestialem fieri Sed rationalem servari hec Augustinus
Sigismundus Sic Augustinus loquitur de au-
dito alieno dicens se a quibusdam recitatoribus audivisse
vnde dictum Augustini in hoc nihil concludit quia testis
de auditu alieno loquens non probat. **Alricus** Sa-
pienter loqueris. attamen audiamus ppinquiora **Vincen-**
tius in speculo naturali libro tercio cap. cix. refert cuius ver-
ba hec. refert guilhelmus malmesberiensis monachus in hi-
storia sua. q tempore Petri damiani fuerunt due vetule in
strata publica quas Augustinus appellat stabularias. id e
transientes ad hospicia pro mercede suscipientes Nam sta-
bularium proprie hospicium venale et publicus dicitur. hec
vno comorantes tugurio vno quoqz imbute maleficio. ho-
spites si quand o superueniebat solus in equum vel suam vl
asinum mutabant. et mercatoribus vendentes precium ha-
bebant **Quadam** die iuvenē histrionicis gestibus victum ex-
igentem hospicio susceperunt. susceptumqz asinum fecerūt.
multum inde lucrantes per asinum scilicet qui miraculo ge-
stium destinabat transeuntes **Nam** quocunqz modo anus
precepisset movebatur **Non** enim amiserat intellectum sed
loquelam multum inde questum confluaverant vetule **Au-**
diens hoc vicinus dives. asinum emit magno precio **Dictū**
quoqz est ei ab illis vetulis vt custodirent eum. ne in aquam

Sigmundus Ulterius quero: utrum super baculū
pinguedine quadam unctū. aut super lupum vel aliud ani-
mal possint tales mulieres maledicte equitare Et an dyabo-
lus possit eas deferre de loco ad locum ut bibant et conui-
uā celebrent. seqz mutuo cognoscant atqz delectentur

Ulricus Audienda est tua opinio benigne arche-
dux **Sigmundus** Nouimus qd dyabolus spiritus
est incorporealis qui non habet manus neqz pedes. nec etiaz
alas. qui etiam non cōmensuratur loco. quomodo igitur ho-
minem qui corporeus est portare possit.

Lunradus
forte spiritus ingrediuntur aliqua corpora et assumūt sibi
talīa ad opus illud qd facere volunt. Nam in sacra scriptu-
ra legimus Daniel. ultimo. qd angelus domini apprehēdit
Abacuckin vertice eius et portauit eum in capillo capitis
sui. et posuit eum in babilonem Ecce quāuis angeli spiritus
sint. et non habeant manus neqz pedes. tamē concludendū
est qd angelus corpus assumpserit quo Abacuck capillis te-
nere et portare potuit Sic actū apłoz. viij. legitur. qd spi-
ritus domini rapuit philippum. et inuentus est in azoto.

Sigmundus Hoc in spiritibus et angelis bonis pos-
set concedi in quibus maior est potestas **Ulricus** lo-
quamur ergo de malis et sic de dyabolo Nam in legenda san-
cti Jacobi legitur qd dyabolus hermoginem constrinxit et li-
gatis manibus et pedibus eundem ad sanctum Jacobū de-
tulit **Lunradus** Referam autem ego qd temporibus
nostris quibus adhuc iuuenes et mutuo in scientijs huma-
nitatis confundentes fuimus accidit. ante enim lapsū mul-
torū annorū vidi ego in iudicio provinciali ciuitatis Constan-
tensis duos mutuo ligantes vbi accusator in forma iuris
seni scribēs extra quendam rusticū quē maleficū asseruit. ac cō-
proposuit. quō idē rusticus sup lupū. quendam eqtās obuiam
accusatori venerit. quo obuiatē ipse accusator sbiro. & trac-
tē mebr. lāguid. factus fuerit. itaqz rogāte eo maleficū vt sciatē

sibi restitueret annuerit maleficus qui abiens rem aliquan-
tulam temporis tacitus continuit Verum quia idem rusticus
eius etiam alijs suo maleficio damna intulisse dicebatur. vñ
tandem accusator eundem publice in figura iudicij accusa-
uit **Sigmundus** Quid ad huiusmodi accusationem ru-
sticus rudit **Lunradus** negavit ille **Sigmundus**
ad torituram fuit ne postea **Lunradus** 116 **Sigmundus**
dus Quomodo igitur convinci potuit **Lunradus** p-
testes **Sigmundus** Quid de posuerit testes **Lun-**
radus Ipse talia facere sciuisse **Sigmundus** Scire
nanqz reprehendi non potest cum iuxta Aristotile omnes ho-
mines naturaliter scire desiderant **Lunradus** Subiun-
gerunt nanqz testes eundem rusticum non solum talia face-
re sciuisse. sed etiam fecisse **Sigmundus** Quam nanqz cau-
sam dicti allegarunt testes **Lunradus** Asseruerunt per
eorundem iuramenta publice prescisa qd ipse rusticus male-
ficus etiam ipso testes in corpore et rebus damnificauerit
Sigmundus Datus ne fuerat ipsi accusato orator ad de-
fendendum **Ulricus** At ego tali iudicio affui et illo cum
gravitate et maturitate fieri vidi. ipso etiam pres duos ma-
gne eloquentie viros prelocutores habuisse memini **Sig-**
mundus Qui nanqz huius fuerunt **Ulricus** **Lunradus**
quondam schartz preem nostri condisputantes. ac **Ulricum**
quondam blarer nostre civitatis pretores. viros rememora-
tione dignos pro oratoribus habuerunt **Sigmundus**
Non illos et prudentes censui **Lunradus** Ordina-
rio itaqz iudicio ex dictis testium ipsum accusatum conui-
ctum condemnari condematqz concremari vidit **Sig-**
mundus Questio istec aliam etiam particulam continet vi-
delicet. qd huiusmodi mulieres quandoqz conveniant. mutuo
qz confabulentur. et bibant et se invicem agnoscat **Lun-**
radus Sic fieri solere vulgus clamat. ipseqz mulieres ta-
lia confitentur. et propinqua iudicia confessionis assignant
Sigmundus Nonne ait canon in cap. episcopi. xxvi

q. v. ubi textus. Illud etiam non omittendum est q̄ quedam
mulieres scelerate retro post sathanam conuerse demonum
illusionibus. et fantasmatibus sed uere credunt se et profite-
tur cum dyana nocturnis horis dea paganorum. et cum he-
rodiade. et innumera multitudo mulierum equitare sup
quasdam bestias et multa terrarum spacia intempeste noctis
silencio pertransire eius iussionibus obedire. veluti domine
et certis noctibus ad eius seruitium euocari Sed utinam he
sole in perfidia p̄issent et non multas secum ad infidelita-
eis interitum pronocasset. Nam innumera multitudo hac fal-
sa opinione decepta vera hec esse credit. et credendo a recta
fide deuia et errore paganorum innoluitur. **Lunradus**
Si itaqz iuxta verba canonis opinione decipiuntur. unde
igitur prouenit. q̄ ipse mulieres et alij ciuitatibus homi-
nes noscunt. quos etiam conuiuio interfuisse asserunt et in-
dicia cognitionis sue ostendunt. quos tamen prius nunquam
viderunt. neqz in huiusmodi ciuitatibus cum talibus prius
conuersate fuerunt. **Ulricus** Hanc instantiam et si vr-
geri videatur tū prope finem huius tractatus exemplo san-
cti Germani soluemus. **Sigmundus** Querendum
insuper fore existimo

Utrū dyabolus in forma hoīs
apparere et cū hōi maledictis
mulierib⁹ incubado possit p̄misceri
b iij